

Automutilatie

Wat moet ik hiermee?

Joost Verhelst, Arts-Onderzoeker afd. Heelkunde
Erasmus MC

Casus

Man 35 jr

Vg) depressie (2x mislukte relaties), groot gezin

Last van stemmen in zijn hoofd

Met een scheermes zijn aangezicht beschadigd

Creatieve uitlaatklep

In de jaren erna steeds vaker zenuwinzinkingen

3 jaar later dood gevonden 38 jarige met schoten in de thorax

Casus

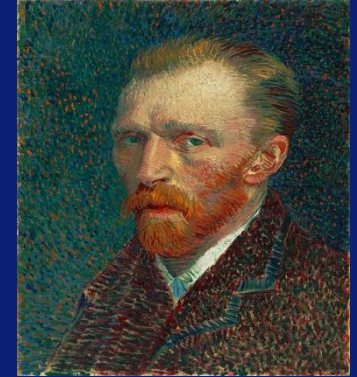
Man 35 jr

Epidemiologie

Vg) depressie (2x mislukte relaties), groot gezin

Last van stemmen in zijn hoofd

Onderliggende problematiek

Met een scheermes zijn aangezicht beschadigd

Redenen van zelfbeschadiging

Creatieve uitlaatklep

Behandeling

In de jaren erna steeds vaker zenuwinzinkingen

3 jaar later dood gevonden 38 jarige met schoten in de thorax

Correlatie tussen suicide en zelfbeschadiging

Geschiedenis

Definitions in literatuur

Deliberate self -harm

Parasuicide

Automutilation

Attempted suicide

Self-Injury

Self-harm

Deliberate self-harm

Parasuicide Automutilation

Attempted suicide

Self Injury

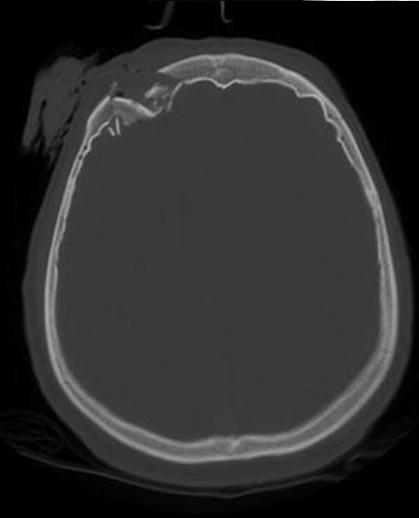
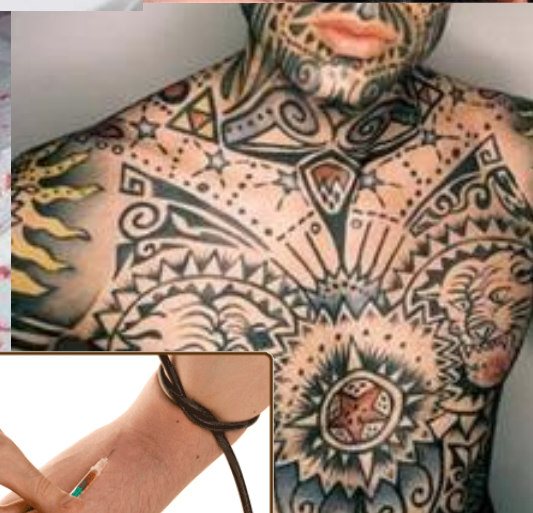
Self harm

Alle handelingen die het eigen lichaam beschadigen. Zonder suïcidale intenties

5

Incidentie en Cijfers

Onder de radar

De schattingen van 0,75% tot 5 % in NL

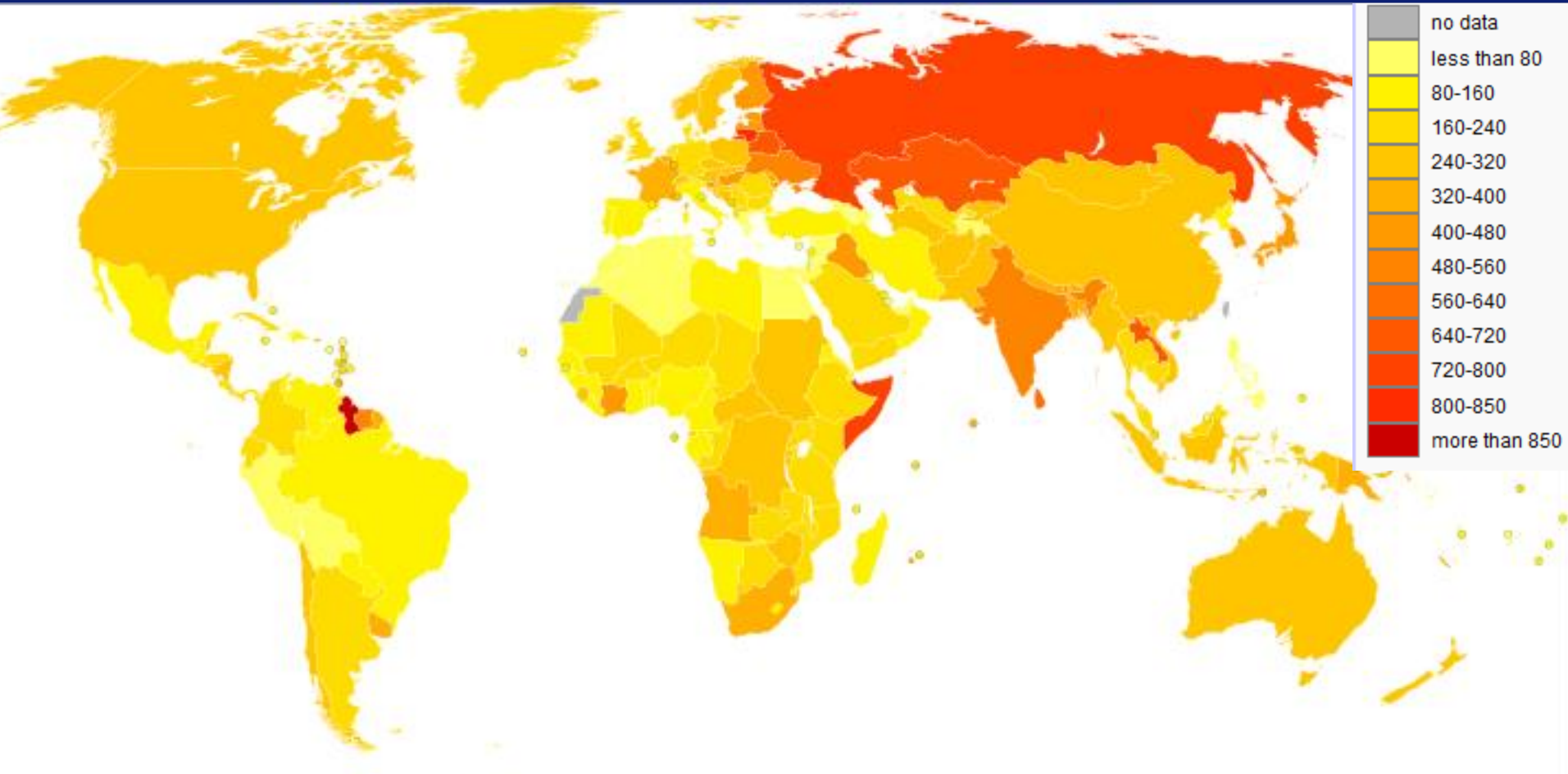
Vrouwen > Mannen 4:1

3600 ptn <25 jr op de SEH behandeld (12% van totaal)

20% herhaald in eerste jaar

10% >5x per jaar

DALY's /100.000

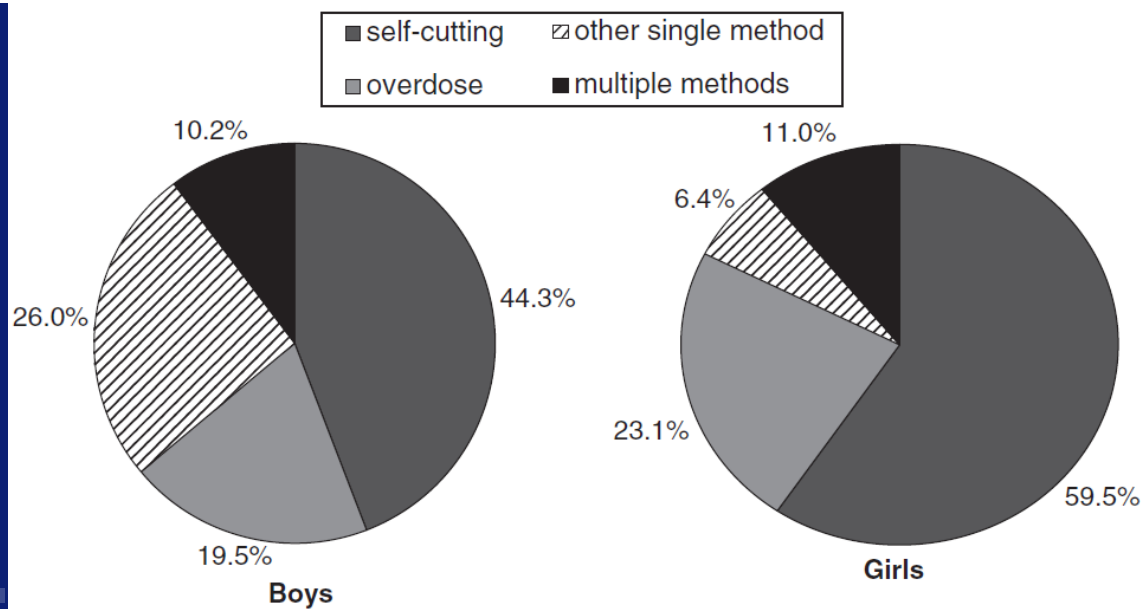
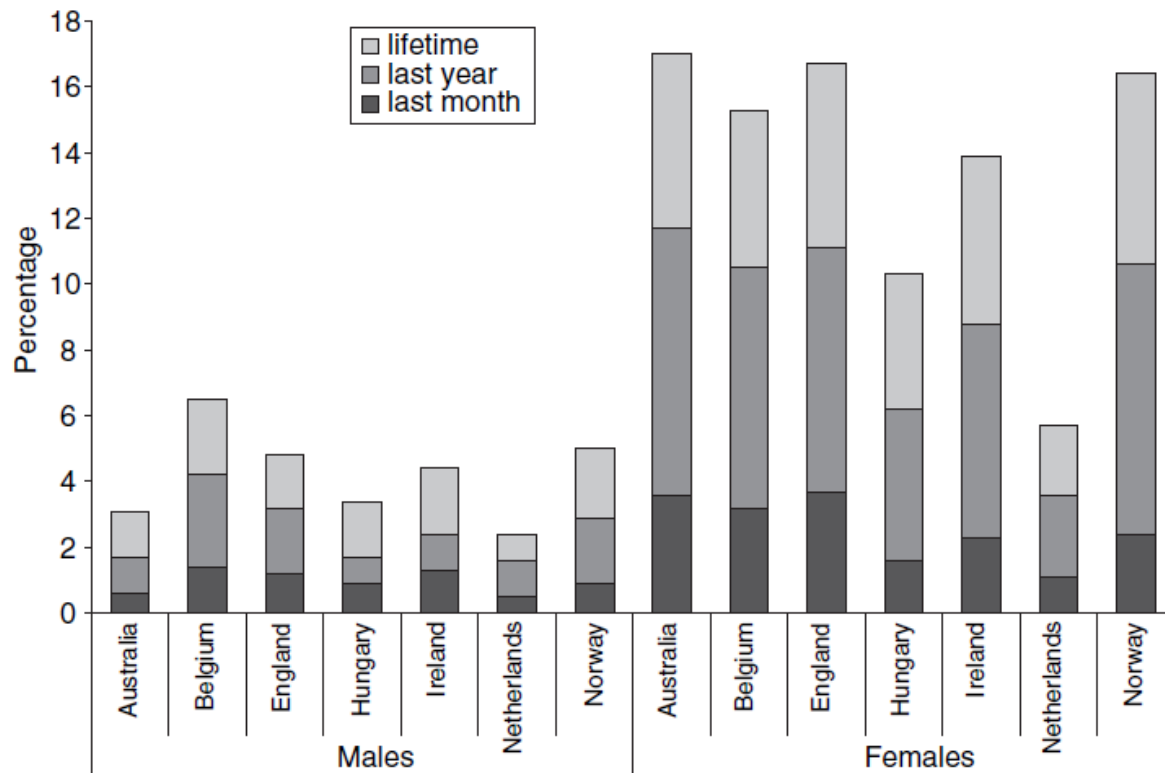
WHO 2002 Burden of disease estimates

Deliberate self-harm within an international community sample of young people: comparative findings from the Child & Adolescent Self-harm in Europe (CASE) Study

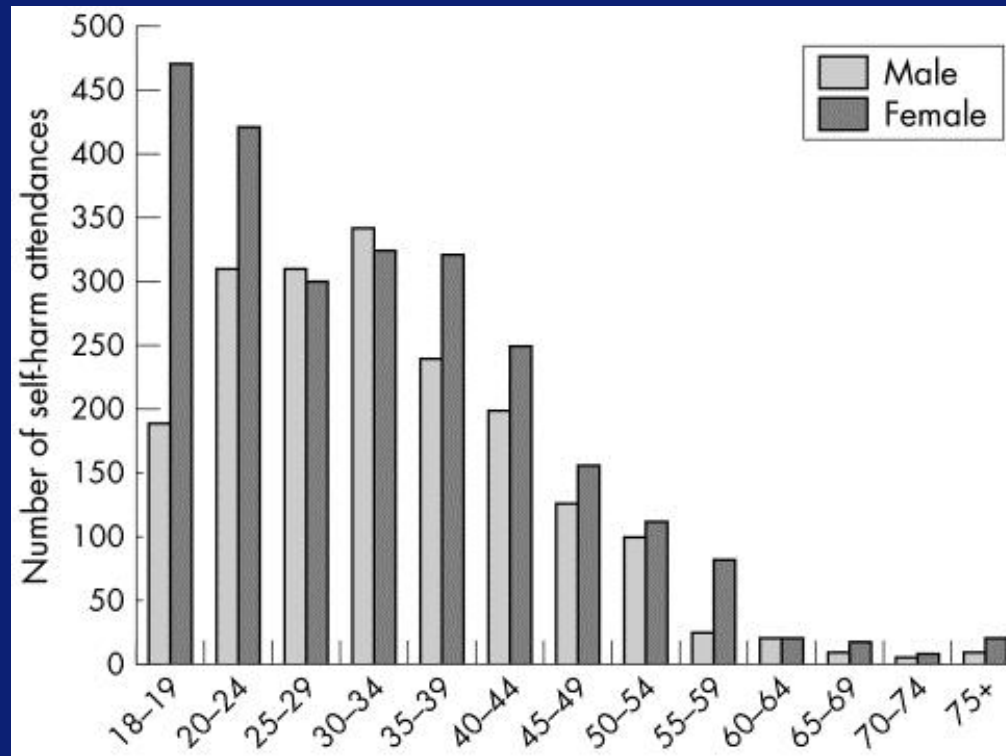
**Nicola Madge,¹ Anthea Hewitt,² Keith Hawton,³ Erik Jan de Wilde,⁴
Paul Corcoran,⁵ Sandor Fekete,⁶ Kees van Heeringen,⁷ Diego De Leo,⁸
and Mette Ystgaard⁹**

¹Brunel University, Uxbridge, UK; ²Statistics New Zealand, Wellington, NZ; ³Centre for Suicide Research, University of Oxford, UK; ⁴Municipal Health Service Rotterdam Area, the Netherlands; ⁵National Suicide Research Foundation, Cork, Ireland; ⁶Department of Psychiatry, University of Pécs, Hungary; ⁷Unit of Suicide Research, Ghent University, Belgium; ⁸Australian Institute for Suicide Research and Prevention, Griffith University, Australia; ⁹Centre for Child & Adolescent Mental Health, Oslo, Norway

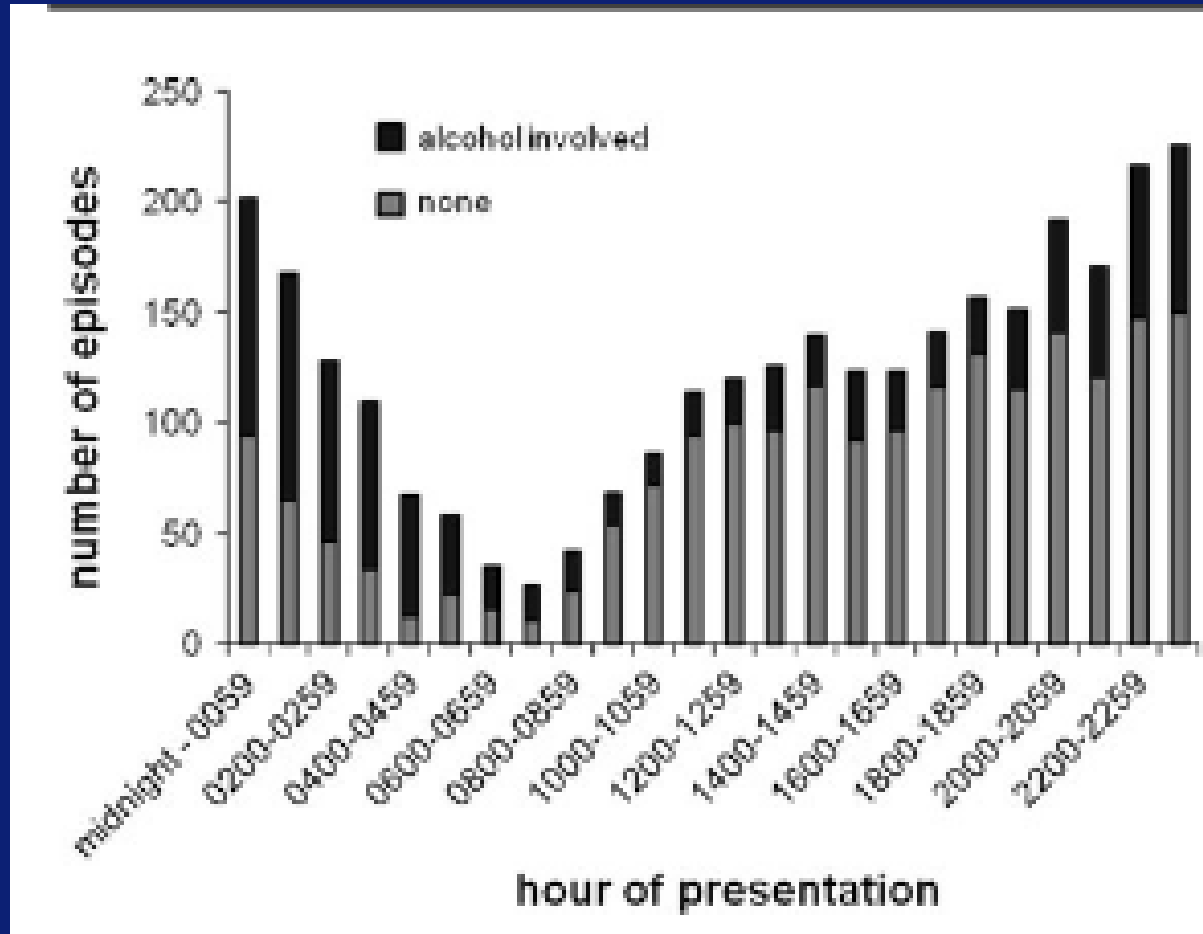

SEH bezoeken

Alcohol / Middelen misbruik

Risicofactoren

Psychiatrisch onderliggende pathologie

Misbruik van drugs / alcohol

(Seksuele) mishandeling of misbruik

Zelfbeschadigend gedrag of suïcidaliteit in het gezin

Lagere socio-economische klasse

“Life events”

Onderliggende psychiatrische diagnoses

Persoonlijkheidsstoornis

Dissociatieve stoornis

Dysthyme stoornis, depressie

Mentale retardatie / G. gehandicaptenzorg

Schizofrenie

PTSS

Eetstoornis en verslaving

Pathofysiologie / Proces

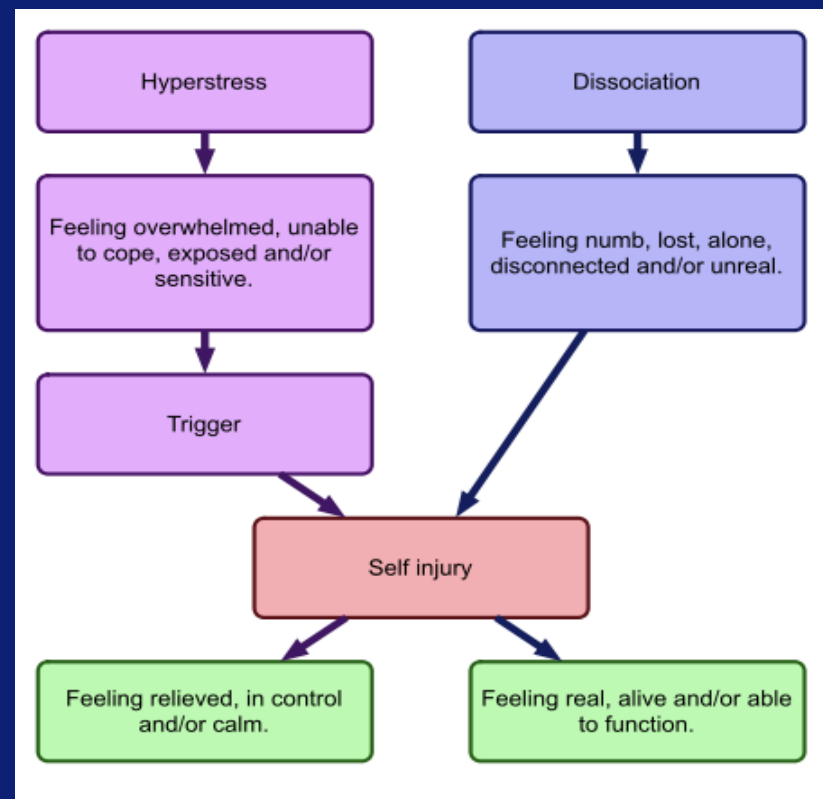
De beginfase: het denkstadium

De klimmende fase: het
gevoelstadium

De crisis fase: het gedragstadium

De post-crisis fase: het effect van
de zelfverwonding

Angst / Schaamte / Schuldgevoel

Pathofysiologie / Proces

De beginfase: het denkstadium

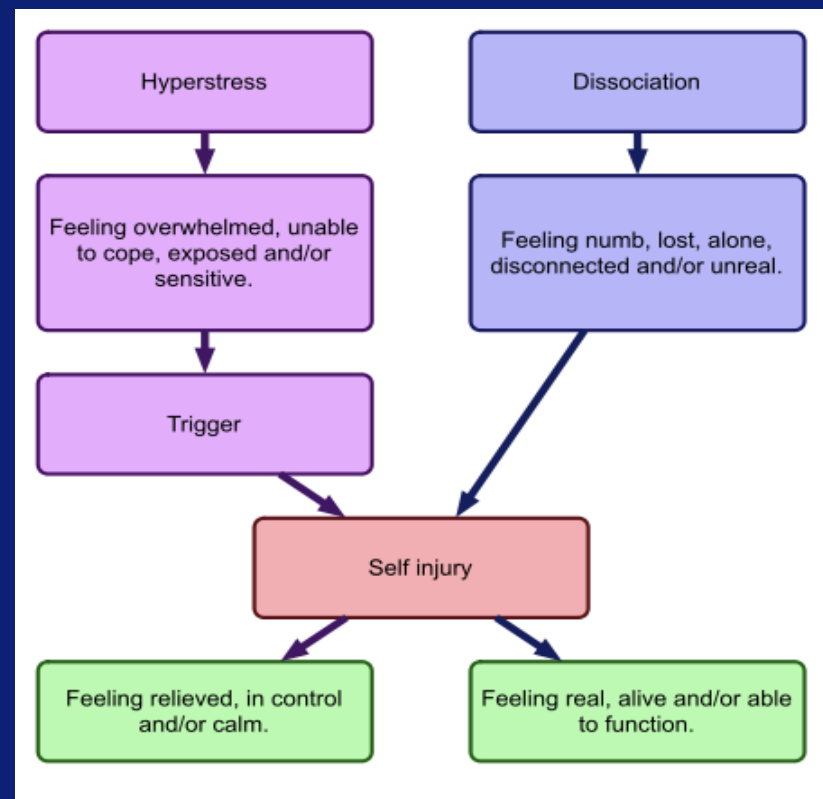
De klimmende fase: het
gevoelsstadium

De crisis fase: het gedragstadium

De post-crisis fase: het effect van
de zelfverwonding

Angst / Schaamte / Schuldgevoel

-> Presentatie op SEH

Redenen voor zelfbeschadiging

Zelfbeschadiging.....

..... om met ondraaglijke gevoelens om te gaan en erger te voorkomen

..... als uitdrukking van een negatief zelfbeeld

..... als coping bij dissociaties

..... als poging tot verkrijgen van autonomie en zelfcontrole

..... als manier van communicatie

Om met ondraaglijke gevoelens om te gaan en erger te voorkomen.

Het stoppen van pijnlijke emoties

Zich bevrijden een herbeleving

Het zichtbaar maken van de pijn (emotionele pijn -> fysieke pijn)

Pijn leren verdragen: als ik deze lichamelijke pijn kan verdragen, kan ik ook andere pijn verdragen

Suïcide voorkomen

als uitdrukking van een negatief zelfbeeld

Onvrede met of boosheid t.o.v. het eigen lichaam

Zelfhaat: zichzelf kapot willen maken of pijn doen

(Delen van) jezelf straffen

Straffen vanwege het doorbreken van geheimen

als uiting bij dissociaties

Terugkeren naar de realiteit , leegheid en gevoelloosheid opheffen

Terugvinden van lichaamsgrenzen, stoppen van het vervloeiingsgevoel

Zelfbeschadiging als bewijs dat je bestaat

Bloed willen zien als vertegenwoordiger van het leven

Je levend willen voelen; gevoel van pijn geeft besef van leven

als poging tot autonomie en zelfcontrole

Zelfreiniging: het kwade bloed weg laten vloeien.

Zelfverwonding geeft het gevoel van controle

Jezelf straffen, de baas over jezelf zijn

Het lichaam beschermen tegen indringers

als manier van communicatie

Naar binnen gekeerd: boosheid of agressie bedoeld voor anderen op jezelf richten

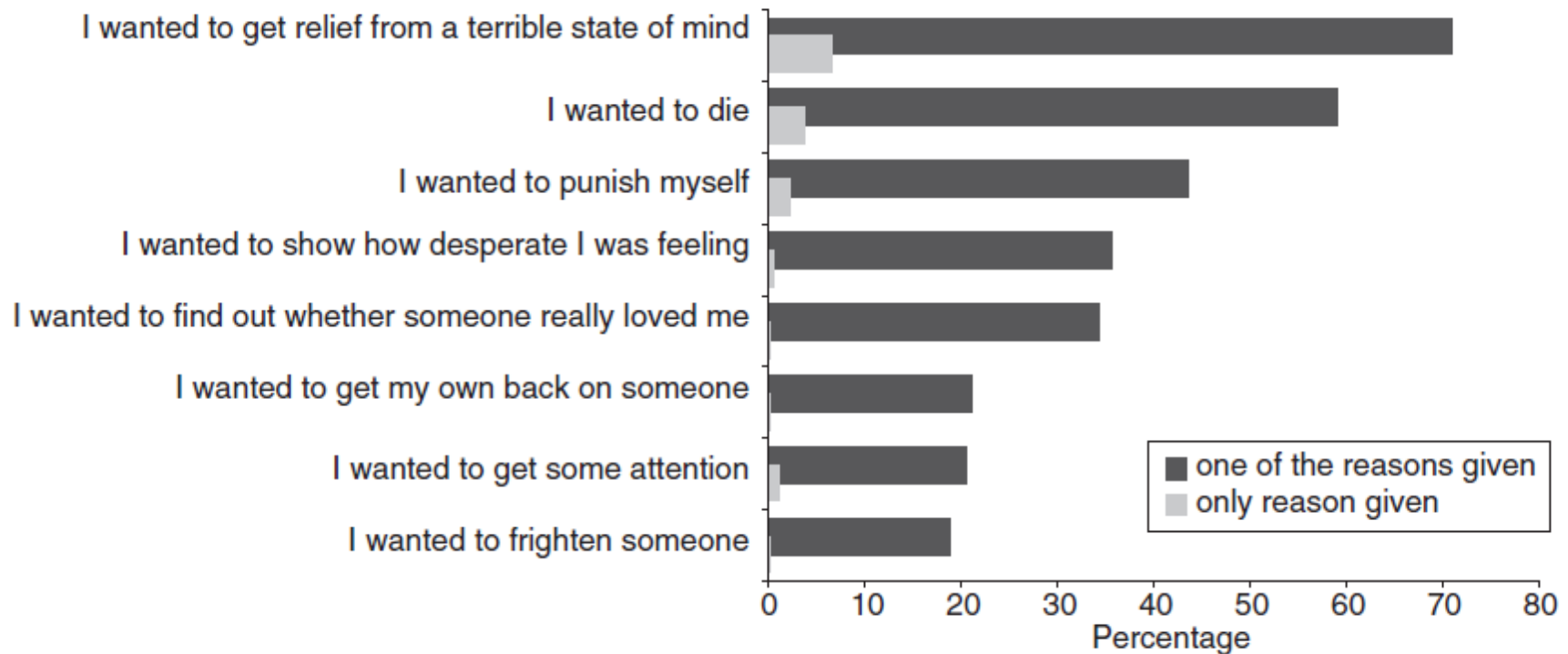
Een ander te laten zien wat die heeft aangericht

Jezelf pijn doen om aan anderen reacties te ontlokken

Omgeving dwingen om het bieden van zorg en liefdevolle aandacht.

Manier om aan te geven dat je hulp nodig hebt.

Reden voor automutilatie

Zelfbeschadiging en suïcidaliteit

Zelfbeschadiging resulteren in overlijden

>100x grotere kans op suïcide in 1^e jaar

Overlevingsmechanisme ter voorkoming

Samengevat

Coping strategie

Tijdelijke opluchting/bevrijding

Schreeuw om hulp

Behandeling

Somatische zorg bieden zoals bij ieder andere patiënt

Behandeling psychiatrie

- Onderliggende psychiatrie behandelen

- Risicofactoren wegnemen

- Opname – Veiligheid

- Nieuwe coping-strategiën aanleren

- Systeem therapie

Handvatten

Weinig aandacht binnen de opleidingen

Kort contact op SEH/Polikliniek

Gelijke behandeling

Veiligheid

Mogelijkheid tot vertellen

Eigen gevoel (machteloosheid, frustratie, onbegrip)

Handvatten II

Afhankelijkheidspositie patiënt

Erken het leed van de patiënt

Geen veroordeling, ergernissen, simplistische oplossingen

Geen schuldgevoel aanpraten

Aandacht voor omgeving

Geef niet op

www.zelfbeschadiging.nl

Erasmus MC

Universitair Medisch Centrum Rotterdam

Zelfbeschadiging “wat moet ik hiermee”

Joost Verhelst Arts-Onderzoeker afd. Heelkunde
Erasmus MC